

RAJA 1809 GRÄNS

RAJA 1809

Opettajan ohjeet:

Laminoi kaikki osat ja leikkaa ne irti. Leikkaa kahteen pyyhekumiin terävä viilto ja puserra sotilaat kiinni viiltoon, niin että ne pysyvät pystyssä.

Opettaja kertoo/**Opettaja tekee**

Opettaja kertoo ruotsiksi, mikäli oppilaiden kielitaito ei riitä suomenkielisen selostuksen ymmärtämiseen. Oppimateriaalin ensisijaisena tavoitteena on oppia historiaa.

Opettaja laittaa pöydälle kartat. Kuva- ja sanalaput ovat opettajalla.

Oppilaat istuvat pöydän ympärillä.

Tänään me opitaan miten Suomen ja Ruotsin välille tuli raja vuonna 1809. Minä näytän teille ensin itse ja sitten te kerrotte samalla tavalla näiden lappujen avulla.

Opettaja näyttää punaista raja-lappua. Tätä rajaa ei ollut ennen vuotta 1809 vaan Ruotsi ja Suomi olivat samaa maata yli 600 vuotta. **Laittaa Suomen ja Ruotsin kartan yhteen ja piilottaa kartan alle rajan kohdalle punaisen rajalapun.**

Tässä on Tukholma ja sieltä käsin kuningas hallitsi Ruotsia **Laittaa Kuningaan kruunun kartalle Tukholman kohdalle.**

Turku oli Suomen puolen suurin kaupunki **Sijoittaa Turku-lapun kartalle oikeaan paikkaan.**

Turusta ihmiset kuljettivat veneillä monia tuotteita esimerkiksi kaloja, turkiksia ja voita Tukholman toreille myyntiin ja suomalaiset olivat usein töissä Ruotsin puolella **Kuljettaa kalan, turkiksen ja voin meren yli Turusta Tukholmaan** Turulla ja Tukholmalla oli hyvät kauppasuhteet.

Katsokaapa tarkasti tätä kartan vihreää väriä, koska tumman vihreällä on väritetty ne alueet missä asui suomea puhuvia ihmisiä. Miksikähän täällä Torniojoen laaksossa, Taalainmaalla ja Värmlannissa asti asui suomea puhuvia? **Osoittaa Suomea, Torniojoenlaaksoa ja Taalainmaata ja Värmlantia.**

(oppilaat ehkä jo tietävät metsäsuomalaisista, annetaan heidän kertoa mitä tietävät)

Niin, Kuningas Kustaa Vaasan te kaikki varmasti jo tunnettekin ja ehkäpä muistatte tarinoita hänen pojistaan **(keskustelua oppilaiden esitiedoista)**

Kustaa Vaasa ja erityisesti hänen poikansa Johan halusivat kehittää maanviljelyä ja he olivat nähneet, kuinka suomalaiset osasivat tulen avulla muuttaa metsät pelloiksi. Kaskeaminen tarkoittaa, että metsää hakataan

tietyltä alueelta ja puiden annetaan kuivua pari vuotta, jonka jälkeen puut poltetaan ja näin saadaan maahan tuhkaa, joka on hyvä lannoite. Kun lämpimään maahan istutettiin kaskiruista saatiin paljon parempi sato kuin normaalista pellostä. **Opettaja voi näyttää Eero Järnefeltin "Kaski"-taulun kuvan.**

Ruotsin kuningas halusi että Taalainmaan ja Värmlannin metsissä asuu ihmisiä, jotka osaavat käyttää metsää monella tavalla hyödykseen, ja valtio saa verotuloja. Suomalaiset pärjäsivät hyvin metsissä, eivätkä ruotsalaiset halunneet muuttaa erämaihin.

Kuningas lupasi 6–12 vuoden verovapauden niille maanviljelijöille, jotka muuttivat Ruotsin metsiin asumaan. Suomen puolella alkoivat kaskeamiseen sopivat alueet loppua. Oli levottomia aikoja ja sotia. Talonpoikien piti majoittaa ja ruokkia sotilaita. Pojat pakotettiin sotimaan. Paljon ihmisiä muutti Suomesta Ruotsin puolelle, yhteisen valtakunnan länsiosaan. Heitä kutsutaan metsäsuomalaisiksi.

Nyt meidän täytyy ymmärtää vähän Euroopan historiaa ja suurvalta-politiikkaa. Mitä tiedätte Napoleonista? **(keskustelua oppilaiden esitiedoista)**

Napoleon oli Ranskan keisari **opettaja laittaa Ranska-lapun Ruotsi-Suomen alapuolelle.**

Napoleon halusi tehdä Ranskasta koko Euroopan tärkeimmän ja suurimman maan ja erityisesti Napoleon halusi valtansa alle Englannin. **Laittaa Englanti-lapun Ranskan viereen.**

Mutta Englanti on saari, eikä Napoleonin sotajoukoille ollut mahdollista valloittaa vahvaa Englantia sen aikaisella sotateknologialla, siksi Napoleon päätti pyytää muita maita liittymään Englannin vastaiseen kauppasaartoon. Napoleon halusi, ettei mikään maa tee kauppaa Englannin kanssa, ja niin mahtava Englanti köyhtyy ja heikentyy.

Napoleon sai suunnitelmaansa mukaan Venäjän. **Laittaa Venäjä-lapun Ruotsi-Suomen itä- puolelle.**

Napoleon halusi Ruotsin kuninkaan Kustaa IV Adolfin mukaan Englannin vastaiseen boikottiin. Kustaa IV Adolf ei halunnut mukaan Napoleonin suunnitelmiin, koska Ruotsi teki paljon kauppaa Englannin kanssa. Sinne myytiin puuta ja tervaa. Näitä Englannissa tarvittiin kovasti, koska Englannista oli tullut maailman valtias suuren laivastonsa ansiosta.

Koska Ruotsin kuningas kieltäytyi lähtemästä mukaan boikottiin määräsi Napoleon liittolaisensa Venäjän hyökkäämään Suomeen.

Opettaja siirtää venäläisen sotilaan Venäjältä Suomen puolelle. Seuraavaksi opettaja siirtää ruotsalaisen sotilaan univormuun puetun sotilaan Suomen maaperälle.

Oli monia taisteluita. Kumpi maa voitti? Venäjä! **Opettaja kaataa dramaattisesti ruotsalaisen sotilaan.**

Ruotsin oli pakko luovuttaa Suomi Venäjälle 1809! Rajaksi tuli Tornionjoki ja Muonionjoki.

Opettaja vetää Ruotsin ja Suomen kartan erilleen, niin että punainen raja tulee näkyville.

Opettaja laittaa 1809-lapun rajan läheisyyteen.

Huomaatteko että rajan vasemmalle puolelle jäi suomenkielisiä alueita. Nyt tätä aluetta nimitetään meänkielen alueeksi. **Laittaa Meänkieli-lapun paikoilleen.**

Venäjän tsaari halusi että Turun ja Tukholman hyvät kauppa- ja kulttuurisuhteet loppuvat ja Suomi tulee lähemmäksi Venäjää ja sen pääkaupunkia Pietaria. Tsaari päätti, että pienen kalastajakylän Helsingin kohdalle aletaan rakentaa Suomelle uusi pääkaupunki, joka lähentäisi Suomea Venäjään. **Opettaja laittaa Helsinki-lapun paikoilleen.**

Ja nyt on sinun vuorosi kertoa tämä tarina uudelleen. **Opettaja sekoittaa laput ja kartat ja antaa oppilaan järjestellä ne ja kertoa tarina uudelleen omin sanoin alusta loppuun asti.**

Opettaja auttaa oppilasta kertomaan historiaa omin sanoin ja voi samalla tarkastaa mitä oppilas on ymmärtänyt ja missä tarvitsee apua.

Jokainen oppilas kertoo vuorollaan, jos on pieni ryhmä. Toiset tukevat ja auttavat.

”Voidaan sanoa, että Suomi oli yli 600 vuotta Ruotsin sylissä, joutui sitten yli sadaksi vuodeksi naimisiin Venäjän kanssa ja vihdoin 1917 Suomesta tuli itsenäinen maa”

Lähteet:

Suomen peruskoulujen 7.luokan historian oppikirjat:

Harri Rinta-Aho, Marjaana Niemi, Päivi Siltala-Keinänen, Olli Lehtonen:
Historian tuulet 7. Otava 2007.

Sari Halavaara, Juha-Pekka Lehtonen, Pirjo West:

Kaleidoskooppi 7. Tammi 2004.

Ruotsinsuomalaisuus kautta aikojen. Mirja Huusko. Finlandinstituet.

RANSKA

ENGLANTI

VENÄJÄ

TURKU

Helsinki

Tukholma

1809

Meänkieli

